

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

PS ./ riksåklagaren ang. mord m.m.

(Hovrätten för Nedre Norrlands dom den 28 augusti 2014 i mål nr B 813-14)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att skyndsamt inkomma med svarsskrivelse såvitt avser PSs påstående att det finns synnerliga skäl för prövningstillstånd.

Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag finner inte skäl att komplettera förundersökningen. Jag anser att det inte föreligger synnerliga skäl att meddela prövningstillstånd.

Bakgrund

PS åtalades för mord för att den 14 december 2013 tillsammans med den medtilltalade LM uppsåtligen ha berövat AS livet genom att tilldela denne 43 knivhugg/skärsador samt ett flertal slag mot huvudet, varvid AS tillfogats omfattande kroppsskador och avlidit till följd av förblödning.

I gärningsbeskrivningen angavs också att PS och AS den 14 december 2013 bestämt träff i anledning av en konflikt om bl.a. pengar. PS och LM har därefter tillsammans och i samråd begett sig till angiven plats utrustade med skyddsvästar och knivar. PS, LM och AS var medvetna om att våldsutövning skulle kunna komma att ske samt att samtliga inblandade personer kunde komma att inneha och använda skjutvapen och knivar. När samtliga tre anlät till platsen har AS skadat PS med pistolskott.

Tingsrätten dömde PS för dråp och för vissa andra brott till fängelse i nio år och sex månader.

Sedan såväl PS som åklagaren överklagat tingsrättens dom ändrade hovrätten tingsrättens dom på så sätt att gärningen bedömdes som mord samt bestämdes fängelsestraffets längd till 13 år.

Överklagandet

PS har överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet för mord. I andra hand har han yrkat att gärningen bedöms som dråp samt att fängelsestraffet sätts ned.

PS har som grund för sitt överklagande anfört bl.a. följande. Vittnena RNs, FSs och SKs uppgifter om att PS skickat sms-meddelande till AS med innebörden att bara en av dem skulle komma levande från mötet är felaktiga. Av utskriften från sms-meddelandena från ASs telefon framgår att det inte finns några sådana meddelanden. Det är dock i och för sig korrekt, som tingsrätten konstaterar, att alla sms-meddelanden i ASs telefon inte kunnat återskapas. PSs telefon har inte analyserats eftersom utredningspersonalen inte lyckades ”öppna” telefonen, pga. att den var spärrad. PS har nu hittat koden till sin telefon, varför den kan öppnas och sms-trafiken med AS avläsas. Innehållet i PSs telefon visar att RNs, FSs och SKs uppgifter är felaktiga. PS påstår att det enda han skrivit är ”O inga vapen bara att en av oss blir sönderslagen”. PSs uppgifter om innehållet i sms-trafiken kan styrkas om polisen tömmer hans telefon.

PS har som skäl för prövningstillstånd anfört att det finns synnerliga skäl till prövning i Högsta domstolen eftersom nya omständigheter och bevis i form av innehållet i PSs telefon kommit fram. Innehållet i de sms som finns lagrade i PSs telefon kommer sannolikt att leda till att PS frikänns eller i vart fall att brottet kommer att bedömas som dråp och inte som mord.

PS har i Högsta domstolen som ny bevisning åberopat utskrift av sms-trafiken mellan honom och AS från PSs telefon. Med bevisningen ska styrkas att underinstansernas domar är felaktiga i de delar där de slår fast dels att PS ska ha skrivit att endast en av dem skulle komma levande från mötet, dels att han var införstådd med att dödligt våld skulle komma att användas. PS yrkar att förundersökningen återupptas och att polisen ”tömmer” hans telefon avseende sms-trafiken mellan honom och AS.

Frågan om prövningstillstånd

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (s.k. extraordinär dispens).

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den

närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45, s. 90 f).

Resning till en tilltalads förmån får enligt huvudregeln i 58 kap 2 § 4 rättegångsbalken beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats. Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (den s.k. tilläggsregeln).

Enligt 58 kap. 6 a § första stycket rättegångsbalken ska åklagaren återuppta en förundersökning om det i en resningsansökan åberopas eller om det på annat sätt kommer fram en omständighet eller ett bevis som inte tidigare lagts fram och det är sannolikt att omständigheten eller beviset utgör grund för resning. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2013. Av propositionen till bestämmelsen framgår att åklagaren ska göra en prognos av det nya materialets betydelse för möjligheten att bevilja resning. Prognosen ska inte göras av vilket faktiskt bevisvärde en viss kompletterande utredningsåtgärd kan ha utan prövningen ska utgå från hur bedömningen utfaller om de nya uppgifterna bekräftas. Frågan är med andra ord vilken betydelse det nya materialet, om det vid en återupptagen förundersökning visar sig vara riktigt, har för en kommande resningsprövning. I propositionen uttalas vidare att åklagaren vid bedömningen av om ett återupptagande ska ske har att betrakta det nya materialet i ljuset av bevisningen i det tidigare brottmålet. Ju starkare bevisningen varit i det bakomliggande målet, desto mer krävs av det nya materialet för att förundersökningen ska tas upp på nytt (se prop. 2011/12:156, s. 58).

Min bedömning

Hovrätten har funnit utrett att såväl PS som LM var väl införstådda med att dödligt våld kunde komma till användning vid mötet med AS. Denna omständighet har i första hand betydelse för om någon rätt till nödvärn föreläggat. Enligt vad Högsta domstolen uttalat i NJA 2005 s. 237 föreligger i princip inte någon rätt till nödvärn när två eller flera personer kommit överens om att ”göra upp” om inte någon av dem övergår till ett angrepp som ligger klart utanför ramen för vad som i sammanhanget får anses vara förutsatt. Vid uppgörelser av detta slag, som går utöver vad som kan vara tillåtet till följd av samtycke eller social adekvans, ska alltså varje part dömas för det våld som han eller hon utövat eller försökt att utöva helt oberoende av vem som rent faktiskt inlett våldsutövningen. Enligt hovrätten har någon rätt till nödvärn inte föreläggat för PS i samband med mötet med AS.

Hovrätten har alltså funnit utrett att PS var väl införstådd med att dödligt våld kunde komma till användning i samband med att han och LM träffade AS. Hovrätten har härvid lagt vikt vid flera omständigheter. Enligt hovrättens dom har till en början vittnena RN, FS och SK samtliga berättat att PS skickat sms-meddelande till AS med innebörden att bara en av dem skulle komma levande från mötet.

Enligt PS har han aldrig skickat ett sms med det innehållet till AS. Han har uppgett att han skickat ett sms med innehållet ”O inga vapen bara att en av oss blir sönderslagen”. Enligt uppgift i tingsrättens dom (s. 60) har i ASs telefon påträffats ett sms från AS till PS kvällen före aktuell gärning som lyder ”P tror du jag behöver fler med mig jag tar dig med förbundna ögon så ingen risk att jag tar med mig nån /.../”. Vidare har i ASs telefon påträffats sms från PS sändt kvällen före aktuell gärning, varav ett lyder ”Varför då ska du ha pistol? Jag bryr mig inte huvudsaken är att man ska våga trycka” och ett lyder ”Åker till Göteborg med tjejens häst kl 10 så får du sätta en kula i mig då”. Enligt min bedömning talar redan dessa sms för att PS knappast kan ha varit främmande för att AS skulle kunna ha med sig en pistol till mötet och att mycket allvarligt våld, även dödligt sådant, skulle kunna komma till användning. Hovrätten anför vidare att AS, före mötet med PS, ringde sin far och sa att han skulle gå in i en skottduell och att han inte visste om han ”kommer hem nå mer”. Vidare är, enligt hovrätten, utrett att PS åtminstone var beväpnad med kniv när han gick till mötet samt att LM medgett att han denna dag var beväpnad med kniv, vilken han tidigare under dagen visat upp i PSs bostad. Av betydelse är också, enligt hovrätten, att PS och LM bar skyddsvästar. Till detta kommer, enligt hovrätten, PSs och LMs märkliga beteende redan kvällen före när de beväpnade besökte AH.

Alldeles oavsett om en tömning av PSs mobiltelefon inte skulle resultera i sms-meddelande av sådan innebörd som RN, FS och SK omvittnat visar övriga omständigheter, inklusive de sms-meddelanden som redan aktualiserats i målet, med styrka att PS varit införstådd med att dödligt våld kunde komma till användning vid mötet mellan honom och AS.

Med hänsyn härtill är det enligt min mening inte sannolikt att den av PS nu åberopade bevisningen i form av sms-meddelanden från honom till AS skulle komma att utgöra grund för resning. Jag finner därför inte skäl att komplettera förundersökningen med de begärda åtgärderna.

För det fall Högsta domstolen är av en annan uppfattning är jag naturligtvis beredd att följa ett föreläggande därom (jfr 58 kap. 6 b § rättegångsbalken).

Mot ovan angiven bakgrund finns enligt min bedömning inte synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om PS har begått den åtalade gärningen eller om

gärningen ska rubriceras som dråp. Således anser jag att det inte finns skäl att meddela extraordinär dispens.

Kerstin Skarp

Hedvig Trost

Kopia till:
Utvecklingscentrum Göteborg
Åklagarkammaren i Gävle (AM-184108-13)